

לזכור ולא לשכוח... *אנחנו*

Jude

Auschwitz-Birkenau

DEUTSCHLAND
MAGNATEN
MACHT
FR

אושוויץ-בירקנאו

מגיש: אלמוג מלול

כתה ו'1

ב"ה"ס "אחדות"

קרית-מוצקין

כ"ט באדר תשס"ו

29.3.2006

תוכן עניינים

1	מבוא
2-3	ראשי פרקים ללימוד השואה
4-6	טאום נשיא המדינה, מר משה קצב, במלאות 60 שנה לשיחרור אושוויץ
7	מחוזות מולין, בין שתי מלחמות העולם
8	אושוויץ
9	מתחם אושוויץ 1 ואושוויץ 2-בירקנאו
10	התהליך
11-13	מהרכבת לאושוויץ-בירקנאו, על הרציף
14-15	סלקציה על הרציף, בידי אנשי סייס
16	החפצים האישיים, של אלה שהגיעו זה עתה
17	מיון החפצים במרכז הביזה שוכה לשם "קנדה"
18	גברים כשירים לעבודה
19	נשים כשירות לעבודה
20-21	יועזו להשמדה-ממתינים להריגתם
22-24	מובלים לתאי הגזים
25-26	במחנה
27	אושוויץ-בירקנאו אז... העכשיו
28	מנגלה יוף, מלאך המוות של המחנה
29	ה"מקלחות"-תאי הגזים
30	גדר תיל מחושמלת
31	הס רדולף פרקי, מפקד אושוויץ
32	מחנות ההשמדה
33	וונדרקומנדו-יחידות מיוחדות
34	ההתנגדות
35	החודשים האחרונים
36	עדות-סימורה של אניבה דותן
37	עדות-סימורו של דוד הולצר
38-39	סיכום
40-41	תמונות-המוסע למולין "אורטי" מוצקין-תשס"ה
42	מקורות

לזכור ולא לשכוח... *לזכור*

70

מבוא

השואה

מושג, אשר מעורר בכל אחד מאיתנו, רגשות עזים של אסון גדול וטרא, נסיון להכחדת עםנו, צער, פחד, רעב בלתי נתפס, קור טרא, אובדן גדול משוא, מוות... נבדדה, 6 מיליון יהודים מהם מיליון ילדים שנכחדו, נטאות, מחנות השמדה.

השיבותה של כתיבת עבודה על השואה, מובנית וברורה, חובתנו, כחלק מן העם היהודי "לחיות עם הזכרון..." שכן, אסור לנו לשכוח! יש להמשיך ללמוד ולהנחיל את תודעת השואה והגבורה בדורנו ובדורות הבאים.

כפי שנדר א. שלונסקי

"על דעת עיני
טראן את השקל
קדוץ הקד
לקוד את זכר
לקוד,
ודבר לא לשקח..."

בחירת הנושא לכתיבת העבודה, היה מורכב ולא משיט. לבסוף, החלטתי לחקור ולכתוב עבודה על הנורא מכל: "הפתרון הסופי"

שום חלק או אירוע מכל השנים שבהן התרחשה השואה, אינו מובן או נתפס, אך הדבר שאינו נתפס יותר מכל הוא, כיצד היו מסוגלים בני אנוש, לחשוב אפילו, על פתרון להשמדת עם-ה"הפתרון הסופי" ויותר מכך, אינו נתפס, איך היו מסוגלים לבצע זאת.

בחרתי לכתוב עבודה על מחנה ההשמדה אושוויץ-בירקטאו שהיה מחנה הריכוז וההשמדה הנאצי הגדול ביותר. במקום הנורא הזה, שבו הוציא הצורך הנאצי למעל, את תכניתו נרצחו - מיליוני יהודים, קשה לקבוע במדויק כמה יהודים נרצחו באושוויץ מספרם נעמד ב-1,000,000-2,500,000 יהי זכרם ברוך!

ברצוני להודות לנשות מרכז משמעיית בקריית-מוצקין, על ההנחייה והעזרה בכתיבת העבודה.

אלמוז מיל

לזכור ולא לשכוח... 1948

27-1-2005

ציון 60 שנה לשיחרור מחנה אושוויץ

נאום נשיא מדינת ישראל,

מר משה קצב

באנו היום לבירקנאו כדי להתייחד עם זכרם הקדוש של המיליונים שנרצחו באושוויץ וברחבי אירופה ולהביע כבוד לגספים ולגיצולי השואה.

אני מודה לנשיא פולין, מר אלכסנדר קושנייבסקי, על הזמנתו לטקס לציון 60 שנה מחנה אושוויץ.

אני מבקש גם להודות לבני הברית, לצבא האדום ששחרר את אושוויץ, לארה"ב שגרה את צבאה לאירופה לשחרור עמיה, לבריטניה שבטו רוחה שימשה דוגמה לגבורה ולנחישות, למחתרות שהוקמו במדינות אירופה הכבושה ולמליון וחצי לוחמים יהודים שנלחמו כיבוש הנאצי.

מכובדי ראשי המדינות.

המוח האנושי מסרב לתמוס את האימה הנוראה שהתחוללה כאן בין הגדרות, אושוויץ-בירקנאו הוא זירת הפסע האיומה והגדולה ביותר, בתולדות המין האנושי.

בירקנאו, הוא בית הקברות הגדול ביותר של העם היהודי, כאן אנו רואים את השרידים של תאי הגזים והמשרמות.

אנו רואים את הצריפים, את הגדרות, את מגדלי השמירה, את התחנה הסופית של מסילת הברזל שהובילה לכאן את הנידונים למוות מכל רחבי אירופה אל התנורים הבורעים.

נדמה כי עדיין שומעים את זעקות הנספים.

כבות משא ארוכות פרקו מאות אלפי בני אדם רועדים מאימה, עביי תכנית שטנית ומתרידה טכנולוגיה מודרנית.

כאן ניהלו הגרמנים יומם ולילה ברציפות ובדייקנות תעשייה של השמדת עם, תעשיית המוות של בני עמנו באירופה.

כך באושוויץ-בירקנאו, עיר הבירה של ממלכת המוות. כך במיידנק וטרבלינקה, סוביבור, חלמנו, בלוץ ואתרי רצח רבים אחרים.

כאשר אני דורך על האדמה של מחנות ההשמדה, אני אחוז חיל רועדה שמא אני דורך על אפרם של קורבנות השואה שהתמוג באדמת אירופה.

אני חרד שמא המים בנהרות אירופה מהולים בדמום של קורבנות השואה.

כאן, בלב מחנות ההשמדה אושוויץ-בירקנאו, מתוך הזעקה העומדת לפרוץ ממעמקי לבנו יש גם ניצוץ של טאוה. הנה קם העם היהודי מתוך האפר המפורז במחנות ההשמדה, כאד המוצל מאש ושב למולדתו.

במרחק שלוש שעות טיסה מכאן, הקטנו מחדש את מולדתינו, אשר לא הספיקה לקלוט את אלה שנרצחו כאן. אנו אומה נחושה וטאה המבטיחה קדימה בתקווה גדולה. קשרינו האמיצים עם המדינות שראשיתן עומדים כאן היום, הם סמל של נחמה ויסוד של בטחון בעבורנו.

בני העם היהודי שרדו את החורבן, את הייסורים, את התגליות ואת הגירושים ואת הטרנדיה הנוראה-השואה. ולמרות הכל שבו לארצנו ובנינו מדינה דמוקרטית, מודנית וממתחזת, מדינה שאליה נקבעו יהודים מרחבי תבל.

אין עוד התרחשות היסטורית דומה בכל ההיסטוריה האנושית.

לזכור ולא לשכוח... 1948

27-1-2005

ציון 60 שנה לשיחרור מחנה אושוויץ

נאום נשיא מדינת ישראל,

מר משה קצב

המשך -

אחיזתי ואחיזי הטובחים והנספים בשואה שלא זכיתם לעלות למדינת ישראל. מנהיגי שלום באו היום למקום שהיה לכם גיהינום, ועמדים דום לזכרכם, אתם אזרחי האבודים של מולדתכם.

מכובדי, מלכין ונשיאים, ראשי מדינות אירופה- באושוויץ-בירקנאו נטבחו יותר ממליון יהודים כולם בני ארצותיכם, אזרחי מדינותיכם, אנו יודעים שאירופה הייתה אדמה כבושה ע"י המשטר הגרמני-נאצי. עם זאת אנו זוכרים כי במדינת אירופה הייתה אנטישמיות איומה שהותירה את היהודים שלא מוצא ובלתי תקווה. אנטישמיות שהתבססה על גזענות ועל שנאה.

באירופה, לב הציויליזציה האנושית, קם עם על עם אחר להשמידו ולהכריחו מעל פני האדמה. את מלאכת ההשמדה ביצע עם שהצמיח מתוכו את טובי המדענים, מוסיקאים ואנשי רוח. קהל עמים רב ידע על הרצח ונשאר אדיש. העולם ידע על השמדת יהודי אירופה והחריש.

ההתנגדות וההיסוסים של בעלות הברית-להפציץ את מחנות ההשמדה, את מסילות הברזל שהובילו את היהודים למחנות המוות-תבעו קורבנות נוספים מבני עמנו, וגם היא כתם על מצחה של האנושות.

שישים שנה לאחר השואה אנו עדים להתשררות האנטישמיות באירופה. היתכן כי כוחה המרתיע של השואה נחלש עתה? התשובה נתונה בידי מנהיגי אירופה, בידי המחנכים, בידי ההיסטוריונים, בידינו אנו.

ביום זה, לציון 60 שנה לשחרור מחנה ההשמדה אושוויץ-בירקנאו, אנו מרגישים קרובים מתמיד לקורבנות השואה ולניצולי השואה. ביום הזה אנו קרובים מתמיד למורשת האנושית למוסר האנושי.

הניצחון על הנאצים הוא ניצחון הערכים האנושיים, הוא ניצחון המוסר והאמונה באדם. מעבר לכל חילוקי הדעות כולנו מאוחדים בויתרון האימים ושותפים ללקח האנושי עלינו, בני העם היהודי, מוטלת החובה ההיסטורית להנציח ולהאיר באש התמיד, זאת תובעים מאיתנו אחינו ואחיותינו, קרבנות השואה, מקברייהם, מגאיות ההריגה, מתאי הנזים ומקרונות המשא.

על האנושות להנחיל מדור לדור את תודעת השואה, את ייחודיות השואה, את לקחי השואה על מנהיגי העולם לדעת שדוקטוריות מסוכנות עלולות שוב לבוא לשלם, דוקטוריות שיקריות הנשענות על ברות, על שטיפת מוח, על הסתה ושנאה, על עיוורון, על מרמה וזיוף, על כפייה ויצרים שפלים על ניצול הדמוקרטיה למען דיקטטורה, על טרור ושפיכות דמים על מטרפות ואש, על קנאות רצחנית.

על המנהיגות העולמית מוטלת האחריות לגרר המין האנושי, ואל לנו להטיל את ייחבנו על החוסן של המין האנושי.

לזכור ולא לשכוח... 77

27-1-2005

ציון 60 שנה לשיחרור מחנה אושוויץ

נאום נשיא מדינת ישראל,

מר משה קצב

המשך -

הקידמה האנושית והטכנולוגיה המדעית אינן ערובה למניעת טוטליטריות והן אף עלולות להיות אמצעי בידי העריצות להשגת מטרתיה. ראינו בעבר הוגי דעות, טובי המוסיקאים, אנשי מדע ורופאים מעמידים את עצמם בידי שליטים עריצים ושותפים להרס, להשמדה, ולשפיכות דמים, כך היה בשואה.

אני מבקש לחזק כבוד, ליחידיו הסגולה בני העם הפולני ובני עמים אחרים, חסידי עמותת השלם, שכאבו את כאב הנרדפים, שהעניקו מסתור וסיכנו את חייהם.

ניצולי שואה יקרים, אנו מצדיעים לכם, על שחזרתם לחיים, אנו מודים לכם על שהצלתם שוב להרגיש שייכות לשלם, על שארתם עוז לחקים שוב משמחות, על שנתתם שוב אמון באדם, על שהסכמתם להיות שוב חלק מן החברה האנושית.

יהי זכרם של הקורבנות ברוך !

לזכור ולא לשכוח... 1939

שנת

מחנות ההשמדה העיקריים, הוקמו בפולין לשם הובאו יהודים מכל ארצות אירופה הכבושות בידי הגרמנים.

מחוזות פולין בין שתי מלחמות העולם
(עד ספטמבר 1939)

אשוויץ

מחנה ריכוז והשמדה, הגדול סגף כ-2,000 מחנות הריכוז והסמכות העובדות של האנשים, ומסמכות הגדול ביותר מסורות השמדה. העם היהודי באמצעות המחנה בגוים.

ב-27 לאוגוסט 1940 פקד היינריך הימלר להקים מחנה ריכוז חדש ונבחר ליד העיר אשווינצ'ים במזרח פולין העלית המזרחית, שנקראה לייך לאחר תבוסתה של פולין בספטמבר 1939. כעבור זמן קצר החלה בניית המחנה. עבדי הכפייה הראשונים שאלצו לעבוד בבניית המחנה היו 300 יהודים מאשוינצ'ים וסביבתה. מינוי 1940 הביאו הנאצים מוסלמי אסירים למחנה. בתקופה הראשונה היו רובם אסירים פולניים פולנים. עד מהרה נרצח מחנה אי כמחנה הריכוז האנטי הרגוע ביותר. השליטה הנאצית לפינוי האסירים התחילה בדרך האכזרית ביותר. באחד מבנייני המחנה, המכונה "בלוק 11", הוקם בונקר מיוחד לפגעים החמורים ביותר. לפני הבניין הוחא היה הייקר השחור" עם התנהלה בשטריות חזקת לזרע של האסירים. למרבה האירוניה התנוססה מעל לשער הראשי כתובת עקבית שחבריה: "עבודה מובילה לחירות" - Arbeit Macht Frei. במרץ 1941, ציוות היסטר להקים אגף שני למחנה, הרבה יותר גדול, במרחק 3 ק"מ ממחנה המקורי. האגף נקרא אי 2 - בירקנאו Birkenau.

באוקטובר 1941 החלה עבודה אינטנסיבית של בניית גרמים ומיתקנים אחרים במחנה אי 2. בשלב הסופי היה אי 2 מורכב משש תת-יחידות, ומרדות זו מזו בגדר תיל מתיסמלת. במרץ 1942 הוקם אגף שנים במחנה הראשי אי 2 וב-16 באוגוסט 1942 הוקבר לאגף בירקנאו. סגף מרס הוחזקו באגף החדש יותר מ-8,000 ששים. במסגרת הוקם מחנה שלישי, אי 3-בנות-מונביץ. במרבות הזמן כבנו עוד 45 מחנות משנה.

אי 2 (בירקנאו) שהיה המאכלס ביותר ברשת מחנות הריכוז אי, היה גם האכזרי והבלתי אנושי ביותר בתנאי אסירי מחנות בירקנאו היו בעיקר יהודים, פולנים ורומנים. זמן מה היה במקום מחנה השמחות של הנאצים ומסמכות השמחות של יהודי צ'כיה.

בבירקנאו פעלו תאי הגוים והמשפחות של מרכז ההשמדה של אשוויץ. אי 3-בנות-מונביץ העד 45 מחנות משנה, היו בעיקר מחנות עבודה. האסירים, רובם יהודים, עבדו במרד עד אילפת כוחות בשביל חברות גרמניות.

הנעת טרנספורט לרציף אשוויץ-בירקנאו

לזכור ולא לשכוח... **השואה**

שואה

מתחם אושוויץ ואושוויץ-2-בירקנאו

לזכור ולא לשכוח... *השואה*

התהליך

בשנת הרכבת ברזיף תחת הרכבת בברקטא, דחפו השוטרים בנסות את הנערים החיפזים החיפזים החוצה. הקורבנות נדרשו להשאיר את כל הפגיונים האישיים הנסוץ למעוד בשני שדרים, גברים ושנים בנפרד.

המזרים הללו היו אמורים לנוע במהירות למקורות שבוץ ערכו קצתו שיש את מה שחלה מכמה "השקפיה", וכיוצא את הקורבנות לשני הצדדים, אך בעיקר לבד אחד, בכיוון לתאי הגזים. אולם שהוכחו לבד השני היו מועדים למחנות העבודה. אותם שנשלחו לתאי הגזים נרצחו כבר באותו יום והנותרים פורשו במשפחות. אך אם היה מספר הנותרים גדול יותר מהספק המשפחות, היו שורפים את הנזפת בשטח מות.

את התנאים שהאילור הקורבנות אספו עבדי המרד, שייחודם נקראה באירופית "קמפיין-קמדה הייתה בעיני האסירים שם למעשה, בפקוחם התמיד של אנשי שיש, איחוסו האסירים הללו את התנאים במחנה סיווד שנבנה לכך, כדי שישלחו לטרנסית לשפיע את הרייך השלישי.

הקורבנות שלא נשלחו לתאי הגזים נשלחו תחילה לחלק של המחנה שנקרא "הסגר", אך לפני כן נלקחו למרחץ המחנה "הקאמף". שם נלקחו מהם בגדיהם וכל הפגיונים האישיים, שרשם נטלו, גברים ונשים כאחד, הם קיבלו חליטת פנים על אסירים.

ביחשטרי יכול היה אסיר לשרוד רק בעזרת אחרים. תוחלת החיים של אסיר במחנה העבודה ארכה כמת חודשים אחרי פרק זמן כזה הסכו אסירים רבים למח שהיה קרוי בענת המחנה "פולומפיים", דהיינו, בני אדם שהוריים באקסיות כוחות מוחלטת ובחלופה כללית, עד שבקושי היו מסוגלים לזוז ולהגיב למצבתם. איך שלא שכל אסיר ניסה לבאת מן החיטטי מחר ככל האפשר.

רבים מהם נשלחו למחנות המחנה של אושוויץ, או למחנות ריכוז אחרים. חלק מהאסירים יועדו לעבודות שונות באי 1 או באי 3.

אחד הספחיים באושוויץ היה המיסודר השכם בבוקר ומאוחר אחרי-כ, לאחר שהאסירים שבו מסקומות עבודתם לעיתים נעדר מיסודר עם באישון לילה. האסירים העמודו דום, כלא נעו, בדרך כלל במעט בלי כסות לזנבם, שעת רבות, חשופים לקור, בשום ובשול. מי שמעז או שנפל, נשלח לתאי הגזים.

אחד המסקיים הקשים ביותר היה מוטל על אסירים ביחודה מיוחדת שנקראה "המזרקומנדו" האסירים החם הוכרחו לעבוד במשפחות, בעזרת נטות הקורבנות שנרצחו באותו יום במאי הגזים במובם את ה"הסגר" בברקטא לעבודות פרך באושוויץ או באחד ממחנות המשנה, נרשמו האסירים והספרים קוטקע על אפיהם ההמאליה. כך עשו גם לאסירים שנתנו יחירות לראי 1. כך נרשמו 405,000 אסירים בני לאמים שונים.

רובם המכריע של קורבנות אושוויץ, הגברים והנשים שרובם לאתי הגזים ונרצחו שם מיד בבואם לראי 2-ברקטא, לא נכללו באף אחד מן הרישומים. גם האסירים שנשלחו לעבודות פרך במחנות ריכוז אחרים שלא השתייכו למערכת אושוויץ, לא נכללו ברישומים. עד קבוצה שלא נרשמה הייתה קבוצת הנדונים למות לאחר שהות קרה במחנה. בקבוצה הריא ונקלו בעיקר מני עובדים, קציני צבא סובייטיים ומרסיונים.

חום בחיי של אסיר, כפי שתארו זאת סופרים רבים, מתחלק למחנות איכות של חובות ומקורות. חלקו מוכתב עניי שנת המחנה, אחרות בלתי צפויות מראש, מסוגלת מסקודה מנבוא, או התבררות אלימות שרירותית של מסקד המחנה. ישנן סקודות וחובות המוכותות נוד כל האסירים, אחרות מועדות רק לאסיר אחד או לקבוצה מוגדרת של אסירים.

יכולתם הסיקית והנפשית של האסירים נוצלה בלי הרף במאמץ תכלתי מוסק לעבוד את על נפתולי השלבים שהיו יום שגורו. השכמה עם שחר, ייסוד מיתות הקט, מיסודר בוקר, מסע לעבודות, שעות עבודות פרך, המחנה בתור לתוחות, שיבה למחנה, ביקורת בבסוק ומיסודר שר.

ציף וקסודר פרנקלי יכל פרק זמן קצר במחנה, היה יום שלא עניינים ולאית בכל שעה ושעה. כל סטייה או מעדה מצד האסיר, מחמת תאונה בנדודי העבודה או בבלות, או אפילו חלופה אישית ומחלה, הסתייגו לרוב בתוצאתו לזרור.

לזכור ולא לשכוח... תשנ"א

התהליך

סהרמבת לאושוויץ - בירקנא

על הרציף - לאחר הירידה סהרמבת

לזכור ולא לשכוח... *השואה*

שטת

התהליך

מהרכבת לאישוויץ - בירקנאו

על הרציף לאחר הירידה מהרכבת

לזכור ולא לשכוח... **השואה**

שואה

התהליך

רציף הרכבת – נשים וילדים

רק הניעו – לפני הסלקציה

לזכור ולא לשכוח... *העולם*

שנת

התהליך

סלקציה על הרציף בירי אנשי ס"ס

סלקציה על הרציף בירי אנשי ס"ס

לזכור ולא לשכוח... **תשנ"ג**

תשנ"ג

התהליך

סלקציה על הרציף בידי אנשי ס"ס

סלקציה על הרציף- בקרע האנשים בדרכם לתאי הגזים

לזכור ולא לשכוח... **תשנ"ג**

תשנ"ג

התהליך

חסעי האנשים שנשארו על הרציף

החסעים שהועמסו על המשאיות

לזכור ולא לשכוח... **תשנ"ג**

תשנ"ג

התהליך

מיון החפצים במרכז הביזה שזכה לשם 'קנדה'

מיון החפצים האישיים של אלה שהגיעו זה עתה

לזכור ולא לשכוח... *השואה*

שטת

התהליך

גברים כשירים לעבודה לאחר טיהור מנינים

כשירים לעבודה

לזכור ולא לשכוח... **הצלה**

שטת

התהליך

נשים כשרות לעבודה לאחר טיהור מכינים

כשרות לעבודה

לזכור ולא לשכוח... 1948

שנת

התהליך

נשים וילדים סובלים אל תאי הגזים

נשים וילדים סובלים אל תאי הגזים

לזכור ולא לשכוח... **השואה**

התהליך

סובלים לתאי הגזים – ברקע המשרות

בלתי כשירים לעבודה – לתאי הגזים

לזכור ולא לשכוח... **הצלה**

שטת

התהליך

סובלים לתאי הגזים

קשישים מסתינים לפני הובלתם לתאי הגזים

לזכור ולא לשכוח... **הצלה**

שטת

התהליך

יוערו להשמדה בסלקציה-סמתינים על הרצוף להשמדה

סמתינים בחורשה שליד תא הנזים להריגתם

לזכור ולא לשכוח... *השואה*

התהליך

מסתינים בחורשה שליד תא הנזים להריגתם

מסתינים בחורשה שליד תא הנזים להריגתם

לזכור ולא לשכוח... **ליל**
במחנה

לזכור ולא לשכוח... **השואה**

במחנה

סראה מניסי
של צריף נסים באושוויץ

ילדים לידי הגדר

לזכור ולא לשכוח... תמיד

אוסוויץ-בירקנאו אז... ועכשיו

מנגלה יוזף מלאך המוות של אושוויץ

סיפא לאתום שנבחרו בסלקציה לעבודת פרך, עם בואה של הרכבת לבריקגטא, הייתה עוד קבוצה קטנה הריבה יותר ושיניתיים ניצלה ממוות ולא משלחה לטוהו הגוים.

אלה היו הקורבנות שנבחרו לניסויים רפואיים. רבים מאותם ניסויים מרכזו על גופם של יהודים מיוזף-גבריס ונשים צעירים. הם עברו עינויים וסבל שלא יתוארו. ביולי 1942, הגיע הייזלרלפקר באושוויץ שנים יהודיות. הרופא הגרמני סיים בדיניספירר פרומסור קריל שלטברג, שגרשושו של הייזלר החל בניסויים כאלה ברומסבריק קיבל את התפקיד לתקופה של 10 שבועות. 1 תחנת ניסויים דומה לסיקור שנים ולניסויים פליטים מסיאודו-רפואיים אחרים.

בין הקורבנות שנבחרו לניסויים ההם היו קבוצות של תאומים/ות בניהם גם ילדים ונשים. לקלאטברג סייעה קבוצה של חמשים נאצים שניסו כד-כ גם את הסלקציות ברומס בבריקגטא. היזון מסילם היה יוזף מנגלה. ניסוייו הגרבריים מרכזו בעיקר בילדים, התאמים צעירים ונשים.

מנגלה נולד בווינצברג שבגרמניה. ב-1935 קיבל תואר דוקטור לפילוסופיה באוניברסיטת מינכן וב-1938 תואר דוקטור לרפואה באוניברסיטת פרנקפורט.

משנת 1934-1931 היה חבר בארגון הסיני הקיצוני והאנטישמי שיקאלולם. ב-1937 התגייס למפלגה הנאצית ובשנת 1938 לסי.ס. יוני 1940 שירת מנגלה בחיל הרפואה של חזק סייס. באוגוסט 1940 קיבל דרגת אונטרשטרומפירר, ובמאי 1943 הועלה לדרגת האמטשטרומפירר, והועבר שירת במחנה ההשמדה אושוויץ, שם שירת עד לפטיו המחנה ב-28 בינואר 1945.

מנגלה עסק הרבה בניסויים סיודו-רפואיים, וכן בעריכת סלקציות בין היהודים שהובאו למחנה אושוויץ. בעת הסלקציות הללו התגבר רוב היהודים להמתה מיידיה בתאי הגזים ושיפוטם לעבודת כפייה במחנה ריכוז בתחום הניסויים הפסיו-רפואיים התרכו. מנגלה בעיקר בילדים וצעירים תאומים ונשים.

למסחר זו השתמש מנגלה ביצורי אנוש כבשפני ניסיון אנושיים. ניסויי מנגלה היו כרוכים בכל מיני התעללויות באסירים, וכללו בין היתר כריחת אברי ריאות, וריקות טויות סטיגים שונים לתוך הורדיים או ישירות לתוך חלב אחרי פטיו מחנה אושוויץ הועבר מנגלה למחנה הריכוז מאוטהאוזן. אחרי שחרור המחנה הרוח ב-3 במאי 1945 נמלמו עקבותיו של מנגלה. באמצע 1948 הניע מנגלה לארגוניתה ומבא בה סקלט.

מולליו של מנגלה תוארו במספטי נירמברג ובמספטיים נגד פושעים נאצים, אשר מעלה באושוויץ.

ב-1959 הריבאו שלטונות גרמניה המערבית צו סעגר נגדו וב-1960 ביקש משרד החץ המערבי-גרמני מארגוניתה להסגירו לגרמניה, אך מנגלה הצליח להימלט לברזיל ושם הפגוהאי.

לפי ניסה שלא אושרה מת מנגלה בברזיל בדצמבר 1978.

במברואר 1985 התקיים ביד השם בירושלים משפט ציבורי נגד מנגלה שלא נוכחותו, בהשתתפותם של ניצולי הניסויים הפסיו-רפואיים שערך באושוויץ.

לזכור ולא לשכוח... יאנו

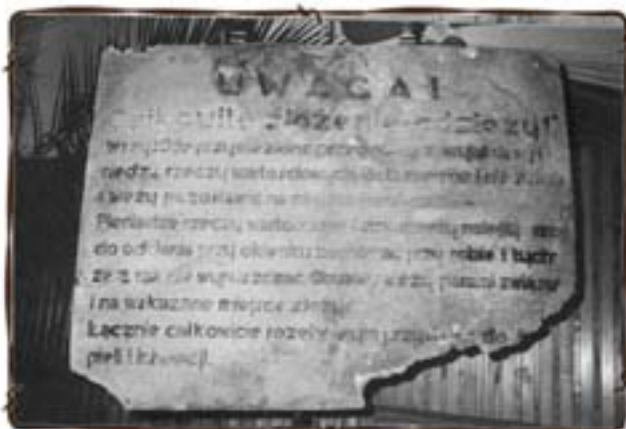
מספר האסירים גדל כלי חרף, למרות השייכים הקטסופיים שנבעו מרציות המונים, ולמרות התמונת הגדולה ברעב, במבודד מרד, במחלות מרובקות ובאפיסת מוחת.

במסגרתו הסגור מספר אשוויץ-ירדולף פרנץ הם, כינצד תוקם אישוויץ כמרכז רחב: בסוף 1941, אילו זוכר את התנאים המזויות, נקראתי לפגא אל הסיס רייכספריר, עיי משרד השלישות של. שלא כמגמת מיסום, קיבל אדתי היסטר מבלי ששלישו היה נוכח האסר לי את הדברים האלה: על פי מקודת של המירר יש לפתור את הבעיית היהודית אחת ולתמיד, ואנן, הסיס, אמורים להוציא למעל את המקודת, מרכזי ההשמדה הקיימים במרחק אינם יכולים להוציא למעל את הייאקביות הגדולת הבעיות. לכן ייעדתי את אשוויץ למטרה זו, תן גולל מיקסום הטוב ביותר למרוקי החמורת, ודן מסימן שאפשר לבדוד את השמח ולחסותו בקלות.

שרכנו דיון בדרכים ובאמצעים להשמדה. היא יכולה להיעשות אך ורק במתח בניזים, מכיוון שאי אפשר להיסר מבני אדם, כמגמת, בירי המונים, והדבר יהיה מעמסה כבידת מדי על אנשי הסיס האמורים להיות אחראיים להתחבא למעל, בעיקר בגולל השנים והילדים שנקרב הקורבנות.

תא הגזים הראשון שהיה קטן יחסית, סמנת באימוויץ 1. 3-2 בספטמבר 1941 תחלה עם התמשה הקיטיות בנו עיקרון הקורבנות היה 600 שבויי מלחמה סובייטיים ו-250 אסירים אחרים, שנבחרו מקרב החולים. לאחר תניסיו נבט תא גזים גדולים יותר וקבועים, מחוברים למשורפת גדולת מיסדים באי 2-בירקסא, וזם התחלה רוב השמדת הממונים. סגך הכל נבנו בבירקסא ארבעה מיתקנים כאלה. לכל אחד מהם היה כושר תריעה של 6,000 נפש ביזם. תאי הגזים נבנו כך שצורתם החיצונית דמתה לתדרי קולות. לקורבנות אמר כי הם יעלו לבגדה. ותחילה עליהם לבנו תאימי ומקטם.

שלט ובו הוראות בנייה למקלחת

לזכור ולא לשכוח... 1945

בדר תיל מחושמלת בגובה 4 מטרים היקפת את שני האגפים של א' 1 ו-א' 2. סגור עליהם אנשי סיס, שאיישו את מגדלי השמירה הרבים והיו חמושים במכונות ירייה וברובים אוטומטיים. יתר על כן, אישוויץ 2 חוקף רשת תעלות באורך של 13 ק"מ. מערכת א' 1 וא' 2 הייתה מוקפת בשדרות עמדות שמירה. קילומטר אחד מגדרות תיל, העריצות יגרת את מה שבוטא יעמדות קיסוחתי ושמרו עליה אנשי סיס עם כלבים, שהשתייכו ליחידה סנקראט יגוד הכלבים.

אישוויץ 1, 2 ובכלל זה שאר 45 מחנות השמנה, היו כמובן לסגול אחד שהתגורר במחנה הראשי, אישוויץ 1. מסקרי המחנה היו לפי סדר שירותם: רודולף פרקי הס, ארתור ליבנטל, ריכרד בר ושוב רודולף הס. הם היו בדרגת סיס אופרטורסטרומפטר, המחלקת העלובה ביותר, שהייתה יחידה באבויריות הפיקוד שלה. על המערכת כולה שמר בודו מוזר של הסייס מיוחדת סיס נלמל המוח, מורכבת מ-12 סלונת משמר, ומספר אנשיה בפרקי ופן שונים, ביץ' 2,500 ל-4,000.

הסגל הטכני במחנה הסתייע בכמה אסירים בעלי זכויות יתרות. שנתו מן הסוגן ומחאיים טובים יותר, והיה להם סיכוי רב יותר להישאר, כל עוד נזרו באכזפת שלטון הסגור על אחיהם האסירים. האסירים האלה היו קאסר. המסר 1942 החלו להגיע לאישוויץ 2-בירקטא, רכבות מיוחדות שאורגן הסגור הראשי לביטוחן תריץ, ובזרע יחידים מהמדינות הכבושות באירופה. לעיתים הגיעו באותו יום כמה רכבות. בדיכ רכבות שא. בכל אחת מהרכבות האלה היו מאליף עד כמה אלפי קורבנות יהודים שהאגפים הביאים כמות מהנשאות המחוסלים בפולין ובמדינות אחרות במזרח אירופה, וכן מהמדינות במערב ובדרום. הרכבות נערו בשלוחה מיוחדת של הסטילה שנבנתה מתוך מחנה א' 2-בירקטא ונקראה 'רמפה'. הרמפה הייתה לתחנת הרכבת העמוסה ביותר בכל רחבי אירופה הכבושה בידי הנאצים. הבדל אחד מיוחד, והוא שהמובאים לשם לא יבאו עוד שום.

לזכור ולא לשכוח... 1947

הס רודולף פרנץ 1900-1947 מפקד אושוויץ

הס נולד בבוך-בוך. אביו היה קצין בצבא הקולוניאלי בדרום מזרח אפריקה, שהייתה מושבת של גרמניה. במלחמת העולם הראשונה באוגוסט 1914, התנדב הס כנער לצבא. אחרי הסלמה שב לגרמניה, השתתף במעלות ליוני גז בחוות הכיבוש הגרמניים ועד הפולנים. בנובמבר 1922, במינכן, הצטרף הס למפלגה הנאצית. ביולי 1923 נסגר בחבל הרודן והסן לעשר שנים מאסרי על השתתפות ברציחת מורה גרמני שיוזף פנולה עם הגרמנים, אך כבר 1928 נהפך, וסיד התקשר עם "אגודת תאטרנטנים" קבוצה לאומנית, שהזניחה את ההתיישבות במזרח על חשבון הפולנים. הס האמין, שאף היה השתייך ל"אגודת תאטרנטנים", הועסקו בקבוצות שונות של "יחידות תאטרון" של האגודה, שהיו אז בסיס מוסל לקבוצות נאציות לחסות, בעיקר סיים.

ב-1933 אירע הס, בתוצאת המפלגה הנאצית והעל אחריות מקומיים, יחידות מרשים של הסיס. ביולי 1934 עבר, עפ"י הפקת הרייך הימלר, שהיה מראשי אגודת תאטרנטנים, לשירות פעיל בסיס.

לדצמבר 1934 עד מאי 1938 מילא תפקידים שונים בתחלה מחנה דכאו ושם קיבל הכשרה בביקורת של היאודור אוקט. במאי 1940 נשלח הס לאושוויץ.

קיבל דרגת איבריטורמג'וריר, והיה המייסד היחיד, המארגן המפקד של מחנה זה.

סקיץ 1941 הכין הס את המחנה שביקורת להשמדת המוני אדם. וסיטואר 1942 ניהל מבצע של רצח המוני יתודים במחנותי החשמלה של אושוויץ-ביקורטא.

דין וחשבון על השמדת יתודים במחנה אושוויץ שחיבר הס בעת שנחקר בכלא קרקוב ב-1946, נמח בסקט זה:

"סקיץ 1941-דרגה אינני יכול לספור תאריך מדוייק-קראתי באמצעות החלישות לברלין למפקד המלון של הסיס. הימלר שלא כמנטה, הנחיר בפני בלי מכתות שלישי, את הדברים תאלה.

"הימלר ציוות על התפרוך המוני של קאלת היתודים. עליו הסיס, להביא למעל את המשימה. אני מוציג לכן את מחנה אושוויץ... הן משום שאמר זה קל לברדוד ולהשתוות.

תחילה התמסרתי להטיח את התפקיד על אחד הקמצינים הבכירים של הסיס, אבל נרתעתי מכך כדי להימנע מהקשיים הכרוכים בחלוקת המסמכות. שזה אני מפיל עליך את הנזאת המשימה הזאת למעל.

וזחי עובדת קשה ומכבידת, המחייבת הקרבה מלאה, מבלי להתחשב בקשיים שיתגלו. פרטים משישים יתרו יתודים לך שישארו במינר אויכמן מחמורד הראשי לבטוחן הרייך, שבזמן הקרוב ביותר ימח אליך.

המשרדים השונים בדבר יקבלו מסוג הודעה בזמן המתאים.

עליך לשאור על הסודיות המוחלטת של הפקודה הזאת אין מן הממנים עליך.

אחרי העיחה עם אייכמן מסודר לי תזכירות באשר לסידורים המצויים."

ס-1 בדצמבר 1943 היה הס ראש מחלקת I1 במשרד הראשי למוסי ולמנהל של הסיס.

בסוף יוני 1944 נשלח הס, וסמית, שוב לאושוויץ כדי למנח על מבצע רציחת יתודי הונגריה שסוהי-מבצע הסיס, השבמחלקת הובאו לאושוויץ בתוך 56 ימים כ-430,000 יתודים להשמדה.

באותו הקרחה על פועל במחנות ריכוז ובהם באריות גלה הסלמה מדרגה I וסדרנה 2, עם תרבות.

אחרי גמלה הרייך, נטל הס לעצמו את השם פרנץ לנג, שיתורר מנקודת ריכוז שונים והוצגה לנבדדה בחקלאות.

במרס 1946 ווחה הס, ממנו המסר לשלטונות מלון, על סמן התחכם בדבר הסגרת משימי מלחמה.

הוא הובא לזרחה האחרי-כן לקרקוב, ושם התנהלה החקירה במיניו.

בשבת בבואה בקרקוב ב-1947-1944, כתב הס חיבור אוטוביוגרפי וסדרת רישיות על מפקדי הסיס במחנות הריכוז והאחראיים על הוצאת התפרוך המוני למעל, וכלכלם הרימה על אייכמן.

בית המשפט העליון בדרעה דן את הס למות והוא נהלה באושוויץ ב-16 באפריל 1947.

לזכור ולא לשכוח... 1948

מחנות ההשמדה

היו מחנות שהוקמו בשטחי פולין הכבושה בידי הנאצים ובהם הושמדו המוני יהודים. במסגרת היסטוריה הסופית של בעיית היהודים באירופה.

מחנות ההשמדה הוקמו ונעמדו למסורה אחת הלבד-רצח כללי של בני העם היהודי, כלי הברדל גיל ומין. המיוחד במחנות ההשמדה היה, שפרט לנאצים שזיכרו כל מי שהובא לשם, ובכלל זה בעלי כושר עבודה, נרצחו כלי כל שחיות וסלקציות. לפיכך מבנים לעיתים את המחנות החם בני תרופת למות. רצח המוני יהודים החל עם פלישת הגרמנים לברית המועצות ב-22 ליוני 1941 וחזא לפועל בידי האינטרופן של חסיים. שלב זה קדם למחנות ההשמדה ובו טרד מאות אלפים. שיטת הרצח ביריות, שבה פעלו האינטרופן, הייתה איטית מדי בשביל הגרמנים, תבעה כוח אדם רב והקשתה את שמירת הסודיות של פעולת ההשמדה. לכן החליטו הרגעים הנבחרים של חסיים לפנות לדרך אחרת של רצח המוני יהודים, והשתמשו לשם כך בנו. נישף בחומת בנו הצטבר במשולות החרץ עמקו במסודות האטומסיות. ב-3 בספטמבר 1941 נעשה במחנה הריכוז אושוויץ 1 ניסוי ברצח בני אדם בנו. קבוצת של שביי מחלמה סובייטיים הונמסה לטא סטר הרמטיית, ולשם הוחזר זו ביקולן בו, ומעבור וכן קצר נחנק כל השבויים.

בעקבות הניסוי ה"מגדלי" תחא עוד ניסויים שגורו באושוויץ ובמקומות אחרים, החליטו גורמי סייס לסיים מחנות ההשמדה שבהם יתבצע הרצח בנו. כך, אגוא, במקום רצח יהודים בירי בקרת מקומות מטרומם, הוחלט להביא יהודים מכל אירופה למחנות ההשמדה. מחנות ההשמדה שהוקמו והופעלו: אושוויץ-בירקנא, חלמנו בליץ, סוביבור וטרבליקה-טולם בשטחים הכבושים של פולין.

אושוויץ-בירקנא היה גם מחנה ריכוז, וחלק מהמשלוחים הופרדו בני אדם בדרך סלקציה לעבודה במקום או משלחו למחנות אחרים. יש המסווגים את מחנה הריכוז מיידינג גם כמחנה השמדה, ובו נהגו וכן מה במשלוחי יהודים כבאותם שהגיעו לאושוויץ והתחילו שם רצח בנוים.

אושוויץ-בירקנא, כמחנה ההשמדה של המוני יהודים, החל במלאכת הרצח במרץ 1942. בשיא פעולתו היו שם ארבעה מבנים עם מילקטי ריחיה בנו ביקולן בה ומשרות. מחנה ההשמדה פעל עד ספטמבר 1944 וטרצחו בו כ-1.5 מיליון יהודים וכן רבבות נוצנים ושבויו מחלמה סובייטיים. קיומם של מחנות ההשמדה והפעלתם היו מסווגים ברייך השלישי כ"סודי ביותר".

גורמי סייס הפילו מערכת הטעייה וחומא, כדי להסתיר ולהסוות את עצם קיומם של המחנות. קודם כל הושתרו הדברים מהוקרבות, מהאזכוריהם הסקופיות וגם מעוררי משפל גרמניים שלא היו מעורבים ישירות בהוצאת היסטוריה הסופית לפועל. מחנות ההשמדה נראו מבוחר כמחנות עבודה או מחנות ריכוז, תאי הגזים הוסוו כמקלחות וחדרי חקאי. ליהודים שנעמדו לירוש לפחנות החם הודיעו, שהם שלוחים למחנות עבודה או-שם כמורת הנונים למחנות אמרי לחם, שהם תגיעו למחנות מעבר או מחנות עבודה, תליהם ללכת למקלחות ובגדיהם יעברו חיטוי. כדי להסוות את האמת הופרדו השנים החיליים מהעברים. משולת הרציחה בנו ארכה 30-25 דקות. נחיות הטרפחים הובאו מתאי הגזים בידי קבוצת אסירים יהודים ושרמו.

בסך הכל נרצחו בנו במחנות ההשמדה 3,500,000 יהודים, וטפיף לחם עשרות אלפי נוצנים ושבויו מחלמה סובייטיים.

היו בריחות טענות של יהודים ממחנות ההשמדה, ורובן הסתיימו בניסולין. אך מטעים הוציחו לברוח והעבירו את הסיפור על נעשה שם לילום הרחב. ב-7 באוקטובר 1944 היה באושוויץ-בירקנא מרד היהודים שבזונדרקומנדו, שהועסקו ליד תאי הגזים והמשרות.

לזכור ולא לשכוח... *אנחנו*

זונדרקומנדו-יחידות מיוחדות

יחידות לסיקורים מיוחדים ולמשימות מיוחדות.

יחידים שלוחה מונים של זונדרקומנדו:

1. יחידות, בעיקר של הסיי, שעמדו לסיקורים או למשימות מיוחדים. הזונדרקומנדו מעל בתחום התפרוץ המסי על בעיות הייחודיים באירופה. במסגרת האיזווגרונן, שעלם בסטאים הכבושים של ברית-המועצות, נכללו כמעט זונדרקומנדו. יחידות שנקראת על שם לנח ואחייכ בוסמן, ניהלה את ההשמדה במחנה-המוות חלמנו.
- הם זונדרקומנדו 1005 ניתן ליחידות המיוחדות שהיקטו במסגרת טייכטו רציחות ההמונים, עיי פליחת הקברים הורחת הנויות. (מבצע 1005)
2. יחידות שהורכבו גם מאסירים ויהודים, בעיקר בתחום מקטני הרציחה-לוד תאו הנו והמשרפות. זונדרקומנדו כאלה מעל לוד המוקמים היום באושוויץ-ברקנאו, וחולטו מדי כמה חודשים, והמוחלפים טרפו. אחת הזונדרקומנדו החקוקמה במחנה ברקנאו ב-1944.
3. על זונדרקומנדו היחיד ידוע גם כנוטו לודו. עם עסקה במיינים פלילים במסגרת ה"מסגרת הייחודית".

המרד באושוויץ-ברקנאו

מרד הזונדרקומנדו

ב-7 באוקטובר 1944 פרץ במיוזמה מפי 4 בברקנאו-מרד של אסירים יהודיים. אנשי הפלוגה המיוחדת-הזונדרקומנדו, הם יוזמו את המרד.

במהלך המרד תוח הצליחו האסירים להוציא מכלל פעולה את בניין הקרמטוריום, להרוג 3 אנשי סייט ולבצע אחרים. חלק מאנשי הפלוגה ניסו להימלט מתחומי המחנה, אך הורגמים דלקו אחריהם והצליחו לשאתם ולהורגם. כוחות גרמניים נוספים שהגיעו למקום הצליחו להכאי את המרד בתוך שעות ספורות ולהוציא להורג את הרוב הסביר על ששתהדי.

חיה זה המרד המתוכנן והמופגש היחיד בכל תולדות מחנה אושוויץ, ויהודים כלבד הם אלה שהשתתפו בו. חברי המחנות הכללית, שעללה במחנה, והייתה אמורה בסיקור ליטול חלק במרד, נמנעו מכן לבסוף. מי שמתח במרד היו אסירים שהיו להם קשרים מיוחדים עם המחנות, שתכננו ומן רב למרד. המורדים הצליחו להשיג סוג מסק-חומר נפץ שהופק מבית הורחת באושוויץ שעבד בו מאות אסירים ביום ובלילה. אחת המבצות, מריה בעירה ניסתה להשיג חומר נפץ במזרח הברזרית שעבדו בבית-ההורחת למסן המחנות הבין-לאומית.

הנפצות-הבריחה של הזונדרקומנדו והציגו כמפיות קטנות של חומר נפץ שהגיע למחנות הבין-לאומית.

באושוויץ היה מוסחה שהכין את חומר הנפץ למקוש מוכן להפעלה. עדיית נספרו מיומנים שכתבו בזמן המלחמה והוטענו בשטח המשרפות. היומנים נמצאו לאחר המלחמה...

האנשים החליטו לא להכות ולא להיקרב יותר למחנות הכללית הגדולה. הם מוצגו בניין הרשו מתקנים וכל החיילים שהיו במקום נהרגו.

לאחר מכן הם חשבו שרוב האסירים יצטרפו אליהם אבל הם נשארו לבדם. הם שברו את הגדרות תיזו להתמוד בשטח למקומות כמה שיותר מרוחקים. כל החיילים שהיו עם התחילו במרדף אחרי האנשים שברחו וגם הם גיישו עוד חיילים שיעזרו להם. כל מי שניסה לברוח תמות.

אבל המריה לא הסתיימה... אנשי אושוויץ שכרו חוקרים, החוקרים גילו שחומר הנפץ שאיתו מוצגו המבנים והמתקנים סוקרו בבית-ההורחת "אוינז". המרות שעבדו עם מאמר, נאחת מרע ספרה את שמה של רודה רובסה.

רודה עברה עניינים קשים אך היא לא ספרה אף עם. לבסוף רודה ועד 3 בנות מעבדות "אוינז", הורגו להורג כלליות, בכיכר המסקדים בשטח המחנה.

לזכור ולא לשכוח... 1943

ההתנגדות

למרות התנאים המאזרים והקשים ביותר, ניסו האסירים בלי הרף התנגדות לסובייטים. ההתנגדות באה לידי ביטוי בצורות שונות. השכיחה ביותר הייתה עזרת חודדת.

האולם היו גם מקרים רבים של התנגדות פיזית וחבלה. ב-23 באוקטובר 1943 הגיעה אישה יהודייה שזוהתה אישה ידועה, במסלוח מברג-בלוז, עם געים אחרות שהובלו לתאי הגוים. היא הטפה אקדח מדידי על אוזניים וירחה באברסטרסירר שילינגר ו באונטרשופירר אמריך. הגעים האחרות גם הן ניסו התנגדות, ומילך נרצחו בידי כוח תגבורת של הסיים שהגיע מיד.

בזרח מאחד נמכה של התנגדות חייחה בריחה. 667 אסירים, רובם פולנים, רוסים ויהודים, נרצחו בתנאים קשים ביותר, האולם, 270 מהמורדים נתפסו לא הרחק מהמחנה והוצאו להורג.

הבריחה הידועה והדרמטית ביותר הייתה בריחתה של סלה גימסבאום היהודייה ואדוארד גלינסקי הפולני. הם נתפסו ב-15 בספטמבר 1944 תוצאי לוזר, למד עניינם של אסירים אחרים שהוכרוו לבנות במחנה. בריחה ידועה ומבולבלת הייתה בריחתם של שני יהודים צעירים. אלמיר זבלי וולטר רוזנברג. ב-7 באפריל 1944, הגיעו השניים לבריטניה והתקשרו עם כמה מהפנתונים היהודים שעדיין נותרו שם. הם כתבו דין וחשבון מפורט ביותר אודות אשוויץ והיא תוצרת החיפה לעולם החופשי.

ב-1943 תוקם ביוזמתם של אסירים אוסטרים ארגון התנגדות רב-לאומי השמו "קבוצת המאבק אשוויץ". הקבוצה פעלה במחנה הראשי ובביירקאו. במטרה מוטביץ חייחה קבוצת משלה, שהלי קבוצות קיימו ביניהן קשרים. תמורת ההתנגדות במחנה הייתה פעילה בתחומים רבים: עזרה לאסירים בתרופות ובמזון, תיעוד משגי הנאצים נגד האסירים, ארגון בריחות. וחבלה מפילות מדיווח. חברי התנועה ניסו להטיל על אסירים מדויקים הפקידו אחריות והתקינו למרד במחנה.

מנהיגים יהודים בעולם החופשי דרשו שבעלות הברית יבטיחו את אשוויץ.

בעד כוח היה אולי עזר את המסכן רביחת החמונים. כבר בסתיו 1943 יכלו חילות האוויר שלבעלות הברית לזרוס את מתקני המותא באשוויץ, בלי כל קשר מיוחד. כנאתם מהמבטימים שזה אך עשה כבשו באיטליה.

הם גם הפצימו ימדי המליחה בקרבת אשוויץ. תרישת אשוויץ בידי כוחות סובייטיים, חייחה יסולה להיות קלה עד יותר. מיולי 1944 היה קו החזית הסובייטי רק 150 ק"מ מאשוויץ.

אף אחת מבעלות הברית לא פעלה דבר כדי לנצור את רצח החמונים באשוויץ. אף תא גוים אחז לא תושמד בידי מאספי בעלות הברית.

ב-7 באוקטובר 1944, מרדו האסירים שהשתיימו למה שכתה וזמרקוסנאו והרשו לפחות תא גוים אחד. כל ששתתפי המרד נמלו בקרב. למי המרד עשו אסירי הוונדרקופנאו פעולה התנגדות חודדת מאוד. חלק מהם הצליחו לרוחם תומים ובהם תיארו במרסורט את אירועי אשוויץ. תיומנים הללו הוסמרו מתחת לאדמה.

אצרי המסלחה נתבל תיומנים ותנו תיעוד חשוב ביותר, מושע והתנגט, אודות ברברית המאנים באשוויץ.

לזכור ולא לשכוח... 1948

החודשים האחרונים

מיד לאחר מרד חונדריקומנדו, נבלם הרצח בתאי הגזים והיסלר סעד לתרום את המשרות. בחודשים נובמבר ודצמבר 1944 מורקו המסקנים הסכמים של תאי הגזים ומשרות 2 ו-3, כדי שאפשר יהיה לתצרים למחנה גרוס-רוזן. היקפו הישדות וחונדריקומנדו מיוחדות של אסירים, נברים ומישים, ומסקידם היה לנקות את מרות המשרות ולסלא אותם באפר אדם מהמשרות, למסותם באדמה ולרוע בה דשא. כמה מן המסנים שהכילו את המסנים שנגבו מיוחדים רוקט בחיפזון מתכולתם. המני הערץ משלחו ברכבות לגרמניה, ושאי היסל חושד. בין 1 בדצמבר 1944 ל-15 בינואר 1945 משלחו מחמתה מאות אלפי פרטי לבוש ולבנים של נברים, נשים וילדים. באמצע ינואר 1945 החל הובא הסובייטי במסקמה בכיוון קרקוב ואשוויץ. המסנים החלו בגסינה חמות. 158,000 תאסירים, רובם יתודים, משלחו אל מחוץ למחנה אשוויץ ביעצת המות. רובתציעדים נהרגו במחוך הפעדה. אחרים נרצחו כבר לפני צאתם את המחנה.

משנת אחריו של 27 בינואר 1945 חיילו הובא האדום לאשוויץ. הם מצאו בכירקטא את מותיהם של 600 אסירים שנהרגו בידי המסנים ישות ספרות למני שחרור המחנה. האולם נצלו 2,650 אסירים חולים ובאישית כוחות. הנסיפה החמות שנכתה על הגרמנים, לא איפשרה להם לשלך את אחריו המסירים ולגרסם ליעצת המות. בגלל הנסיפה המהירה גם לא הספיקו לרוקן את מחסני החפצים שנבנו מחקרנות. הסובייטיים מצאו במחסי אשוויץ 350,000 חליפות נברים ו-837,000 מערכות בגדי נשים. רבבות וזוות מלטים ו-17 טונות ישנו אדם בשקיות נייר, ארוז למשלות. אשוויץ הייתה בית הקברות הגדול ביותר בתולדות האנושות. מספר היהודים שנהרגו בתאי הגזים של בירקטא נאסד במיליונים. נברים, נשים וילד.

אחרי המלחמה מרכז כמה משפטים במלחך ובמסרב רמינות והרס עמוז לרוי נאגים יששו פשים באשוויץ. במרס 1947 נטט באשוויץ מסקד אושוויץ-ירודיקף הם, בבית-משפט מלני ו-2 באפריל 1947 נדון למיתה. כפת שבתו בכלא במלחך ניהלה לו האפשרות לכתוב את הכרזותיו. ב-1956 יבאו זכרונותיו לאור במלחך, וב-1959 מורסמה המהדורה האנגלית. בנובמבר-דצמבר 1947 מרץ עד משפט בקרקוב, ומתוך 40 הנאגים מאשוויץ שחאשמו וחונדו למשפט, נידונו 23 למיתה ו-18 למאסר. בשנים 1966-1963, מנרכו במרקסמור המספטים שזונו משפטי אשוויץ 1, 2 ו-3, בניו הרמובליקה הפורלית של רמניה. 22 מן המספים מנבאו אשמים. חשעה מהם נידונו למאסר שלם ותאורים נידונו לתקופות מאסר שונות, משלחו שנים עד לתע.

זוועת אשוויץ היו לאגדה והחם עצמו חית לשם זכר ולמוצג בשימוש בין-לאומי לתיאור כל המלמטי שבאנושות.

עדות

מעדותה של אביבה דותן על הפרידה מאמה ובנה עם הגיעה לאושוויץ

...הבן שלי היה על הידיים שלי, ואני וזכרת שאני לא הצלחתי לשלול על הרגל שלי שום דבר, ירדתי יחסה, כי האנתי שלילו יחית מה לחביש עליו.

ותבאר תוח עם בנד הפסים, החטטלנאסיר, פוזב מהיד שלי את הייל, ואני פוזמת אומט. רוצה לנת לאיוו אישית מבוגרת שנעמדת על ידי, ולא רצימתי לנת. או הוא שאל אומי: "זו לא אמא שלך?" אמרתי: "לא".

"איך לך מה אמא?" אמרתי: "יש" - "אז איפה?" - "מיד דחף, הוא, את הבן שלי לאמא, והוא אמר: יחית יותר טוב לאמא שלך וגם לבן, כי את צריכה לטאת לבגודת, אז לא יחית פוי שישלם בגוף. כסודן הוא ידע מה פוזכה לאלת. רק זה היה הסיפור שהאט סיפרי לנו שם.

ותחילתי לקדם אותנו קדימה, ואז מרחוק הצלחתי לראות את אבא שלי, ונשיתי לו ככה, לזיכור. כי השבט שאנחנו נלך לבגודת, ולא נחיה יחד עם התורים.

לקחו אותנו לאיושטו צריך. דבר ראשון, הורידו את האנחות שלנו, ושם ראיתי בפנים הראשונה אחרי שירדנו מחקרונת, את שתי האחות שלי, שבאו איתנו, אבל פוזרו את כולם. ושם פגשתי את שתי האחות שלי. הורידו לנו את הישיבות האת הבגדים שהיו שם, הורידו ונתנו לנו כל מיני סמרטוטים ללבוש, בלי תחמונים, בלי כלום.

אני הייתי בלי מלחים, קיבלתי כמכף מספר 48, כוח.

והובירו אותנו לבירקסא, הובנו לבירקסא, והכניסו אותנו לגרף, ששקום ישיבה בגרף לא היה למספר הנשים שהכניסו אותנו, לא לשכב, לשבת...

שאלה את, שנפרדת מבנד, וכשאת רואה את התמונה, מה היו הרגשות באותם רגעים?

תשובה: הרגשות שלי הראשונים, האתה אולי לא תאמין לי, אני עד סוף התמונה, עד השיחור, בשיחור, אני עד רצימתי להגיע הבייתה להיפגש עם אמא וחבן.

אנחנו לא האמנו, מה ושם על הסיפור ששפטנו, מה היה הסוף שלהם, שהיו גוים, לא האמנו...

מקור: ארכיון יד ושם 10075/09

לזכור ולא לשכוח... *אנחנו*

עדות דוד הולצר על הסלקציה עם הגעתו למחנה בירקנאו

דוד הולצר, יליד העגריה, 1928.

ב-19 במרץ 1944 השתלטה גרמניה על העגריה. דוד הולצר למד, ומאחר יותר נרש לשינוי-בירקנאו. חזר למחנה הריכוז בזכוואלד שבגרמניה ונשם לטרונופלי לבחירה במפעל דלק סינתיטי. דוד חזר ממפעל ברבא לבזכוואלד לאחר שחלה, חש שחירו עליו הצבא האמריקאי.

אחרי כן עברנו את העבר הסובייטי, עד שהרכבת נצטרף. אני לא יודע, אני לא יכול לחיזוק, אני עוד חשבתי בדרך אידך שהוא באחד המקומות אולי אני אמרתי מתרבת. במספי הייתי עוד במצב כוח, חשבתי שאולי אני אבנה. אבל לא רצייתי לעזוב את המשפחה. עד שהגענו למקום שנקרא, אחרי כן נדע, בירקנאו. הרכבת נסעה, פתחו את הקלונות וראיתי גרמנים עם כלבי גאז, עם תרובים, קצינים זה היה משנה מרוב. נכנישו בדיוקב אז זוכר שחיו גם הסטלינים יהודים. הם באו אלינו ולחשו כל מיני לחיחות. גרמנים נצקו, וגם מכות. החוצה, החוצה מהקרן! מי שייכל לבאט ופי שלא עם מכות, ורקו אותם. אני זוכר את שבתא דיל, שהיא חיותה עוד בריאה. היא דאגה אליה החפצים, שהם דבר לא תשאיר עם. אני יודע אם בכלל היית טרמאלים בתקופה הזאת. לא הספקנו אפילו לחיזר.

זה משע פילט, אני זוכר במכות, בנעקות. אחרי-אחר: גרמנים ונשים במפרד, להישרד, קצנבא בדד הזה ודד אחר. שאולי בקושי יכלו למר שלום לאמי ולאחוזתי, כי היה להן איום, הנעקות והמכות והכל בידה. הייתי עם הבן דוד הצעיר הזה וגם הנחש של אבי. עמדו בנוש קטן, איך שהוא הסתדרו עם הדברים שלו. אחרי-התחילה הצערה, נעדה די ארוכה להיות מקום, לנראה זה היה בבירקנאו באיזה מקום גדול. אחר כך עוד משע התחיל להייד, הכריזו. מי שמבטרי יולדים בייל מות משע עשה, ופי שלא מרגיש טוב, האני לא זוכר עד איוה ניל איוה-הולכים לדד אחר. ותבראים לדד שני. מי שלא מרגיש טוב יולדים-הולכים למחנה משפחה. בבירוש אמרו את זה. ופי שמאיר בדד השני-הם הולכים לבחירה קשה.

אני אמרתי לדודי: תראה אני הולך איתך, והבן דוד הזה, הוא היה בחור נמוך מסני, אבל הוא ידע פורקט גרמנית כי הוא היה מוכה. דודי אמר לי, אתה לא יכול למסוד בתנאים כאלה, כך עם היולדים, מבצבך יזיה טוב, בשביל לרצה שתבוא איתו. אמרתי לו: אני לא עוזב אותך, אני רק רוצה להיות איתך. והבן דוד השני-הם אמר שהוא רוצה להיות איתי.

נוד רצנו משע במסענו לזה שאני הולך איתו. עברנו, אני זוכר, היו מפין שני עמודים כאלה, עליהם היה מוט, לעזבה מסויים. ולוי זה, אני זוכר, עמדו קצינים גרמנים. היה משהו בחליק לבן, או היו יותר אפילו. עברנו תחת המוט ושאלו בגרמנית. כי כמה אתה? כי אמרו שעד ניל שש-עשרה חייבים כולם לבטח לדד השני. אני יודע שחיינו רק בן חמש עשרה וחצי באותה תקופה. גרמנים הם גרמנים, הם מדייקים, גם הנגרים מדייקים בסובן זה. אמרתי לו שאני בן 16, משהו כזה. ומבחינת הנחנה, הפנתי לעזבה הרצויה ונצטרתי יחד עם הדוד, וגם הבן-דוד הזה עבר. עברנו. לקחו אותנו. עוד משע התחילה נעדה ארוכה מאוד.

שאלה מה עם אמא שלך ואחותך? חשבוה. לא ראינו אותם יותר, אף משע לא ראינו, לא את אחותי ולא אף אחד מהמשפחה. עם החלק הזה של הנאשים היו לי, רוב הצעירים היו חברים שלי מהמחנה. רוב רובם, אולי לא כולם, אבל רוב רובם היו יחד איתי. היו כאלה שהיו עם אבא שלהם. את הבחור שאני אמרתי כך שהיה חבר הכי טוב שלי שני לדודי. גם הוא היה איתי עם אחיו וגם אבא שלי כולנו היינו יחד.

אני לא יודע מה מספר הנאשים שהיוו בנוש הזה, שנבטרו ולקחו אותנו והוכיפו אותנו להיות בניה-כוח עם הבן, אבל נדמה לי חבר חלקה מאוד, והיה סגור. זה היה מן הפרדה של מגורים עם חבר לא גדולה, והכל סגור. הכניסו אותנו למקום הזה. היינו אולי ארבע מאות, חמש מאות איוו.

שאלה: זה היה בבירקנאו? עוד בדרך עברנו ליד מפען בית הרוחות. היו מן ארוחות שם, ולחבת יבאט לעזבה חשבוה. זה היה הכל בבירקנאו. אני לא יודע אם גרמנים או צרפתים, הסתבר שהיה משהו של הנגונים. ואמרו לנו: אתם רואים, קשה יוצאים תורדים שלכם והמשפחות שלכם. הנביט על הארבות.

שאלה: זה היה כשהיייתם במחנה? חשבוה הייתה בצערה, נעדה לזה. גם הרגשתי רוח די משהו שמה. אבל לא יכולנו להעלות על קפי דעמנו שהם אמורים נעצם את האמת.

לזכור ולא לשכוח... *השואה*

סיכום

היו אלה חיילי יחידת הסיוור ה-107 מתארמית ה-60 של הצבא האדום, בפקודו של הגנרל קוניוב, שנכנסו בעזריה ה-27 בינואר 1945 בשערי מתחם מחנות הריכוז וההשמדה אושוויץ-בירקנאו. הם מצאו שם רק כ-7,000 שרידי אדם, יוצולים אחרונים של מה שהיה במשך ארבע שנים מפעל המוות הסיטונאי הגדול בהיסטוריה.

פיליון ומאפיינים אלה יהודים נשלחו למחנה אושוויץ בירקנאו, עברו סלקציה וחוסנו ברובם המכריע הישר לתיאור הנשים ולרמות הטכנולוגיות הנרמזות להשמדת ההמונים. נשותיהם נאסרו, המענים שנמצאו כאיים לעבודת המרץ. מתו ברוב, כפור, עייפים ולבסוף בצמדת המוות.

"סקום אחרי", כתב פרופ' ראוול הילברג, "מעשה סמל של שואת היהודים באירופה: אושוויץ" על המחנה היה הוטל לבצע את המטרון הסופי של "בעיית היהודים" באירופה. לרצוח את כלם. נגרים, נשים, זקנים וטף, ברחיים וחולים, בעלי זקנים ומגולחים למשעי, ממורג, ממוזר, מבלקו-כל מי שמורת הנוצ הנרמזת העדרה כ"יהודי" היה בן מוות, המיד בדרך לתאו הגוים. שגאת היהודים המגבית סימקה את דלק התבערה של משרמת אושוויץ-בירקנאו, עד הרצח האחרון. רק בראותם את הצבא הסובייטי מקרב מאד החלו המגנים להשגית את תשויית המוות באושוויץ-בירקנאו. מברלין ניתנה לצוות המחנה פקודת לחסל כל עדות, היה או נוספת, להשמדה. תאי הגוים והמשרמות מורקו מחצבו ומפולחיות טיבולו. המחנסים שהכילו את בניו הממים והמגזרים האחריים תועלו באש. יחד עם הרחי המסמכים.

אחרון חיילי הסיים עזב את ישנה המחנה ב-24 בינואר. הסופר פרימו לוי, אמיר המחנה, כתב על היחס הזה בספרו "יהדות אדם": "יעשלים הרבננה בינואר. חירות... לא עוד טרנסים, לא עוד סלקציות, לא עוד עבודת מרץ, לא ממות, לא מספרים... אבל איש לא היה מסוגל להישות מן המצב החדש: בכל שלט מלפך המוות והחורבן".

אחרי אושוויץ פסקו ספרים ומיליונאים, אי אפשר היה לכתוב שירה ולא ניתן היה להגז הנינים. סודי הבראשית האנושיים ישתנו מן היסוד. הם נשי. אי שזכר אושוויץ נותר כמצב מדום על מצפתה של אירופה המוצרת, הוא לא המיוזן להשגית לעקם הריפות, להוליד ילדים, להיות מהגנות השארטון, להנחית את לחסם, לקרוא שירה האפילו ליות אנטיסמים. חרבות המערב שמנו אל תוכה את "אושוויץ" כחלק בלתי נפרד ממנה.

עד היום לא ניתנה השגבה מספקת לעאלה: "איך יתכן שהיה אושוויץ?" האילו איך תשובה. ק.צנטים, סופר יגול, כינה את מחנת ההשמדה בשם "פלטת אחרית", ובכך סגר אותם במיו יכילת התבנה האנושית. אנטו אמריס אושוויץ, כתב פרופ' ישראל גוטמן, מבחידי חוקרי השואה בישראל ובעולם היכול שזאה בעצמו, והמבוססים ילמוקד העניינים והחוקה הבלתי נתפסים, להמגזית הרצח והאויסה שעולל בני אדם.

אושוויץ שחזרה לפני 60 שנה: רק כעת מובא לבחן ארמון האמונות המאוחדות: "ארמון שכנו על אמה של אושוויץ", כדברי המכיל קמי אבא-לקיום ישיבה מיוחדת של העצרת הכללית לביון יום השחזור. למגזית הוכרזת המיוחדת של האגים ולטקסים שנערכו בעטה המחנה אושוויץ-בירקנאו יש חשיבות חסיתית, מספרית ולסבאלית. אך האם יעלה מהם חלקת שלט, של החיודים? לו, מכל מקום ומכל וסך, חלקת ברור: רק מדינתו הריבונית של העם היהודי יכולה להבנית ש"אושוויץ" לא תחרחש שנית. רק קיומה של מדינת ישראל חוקה האפשר ליהודים להיות אזורים לגורלם, לפיודם ולעמוד ילדיהם. רק בישראל המפכים היהודים מאבויקט לסובייקט, ממגזרת לאומת, מזרים לבני המקום, מבני השות לבני חורין.

מוטק חרשות וליז, כתב ספר סלוצקר

לזכור ולא לשכוח... 1945

כשאני קורא את הדברים האלה, וחלום עדיין מן המידע שסמנתי בעבודה זו, הדבר המטמנתני ביותר שטרם
 נסמתי כעת הוא:
 מדינת ישראל, ולא שום דבר אחר, היא המענה לאשוחיץ: אסור לו לעולם לשכוח זאת!
 גם אם 18 מדינות באירופה, החליטו מִפְּנֵי מֶלֶךְ אֶרֶץ 60 שנה, לביין את יום שיחרור אשוחיץ, זה עדיין לא אמר
 שהעולם חננים את מודל התרגונית הצרפתית שהתרחשה לפני היתודי.
 כמו שמיטט קודם מדבריהם של סיפורים ופילוסופים-השולם המשיך להסתובב כמטמנו. וזכר המועצות לא גרם לבני
 האנוש הלם גדול מדי, שיזכר הם החליטה, לשנות סדרי עולם.
 אפילו החמור סבל-האנטישמיות, ממשוכה מאז עד היום, והאת כאילו אשוחיץ והשואה כולת לא היו מספיק
 חמורים ומפועלים, בכדי שהאנושות כולה תפנים את סכנת האנטישמיות.
 אשוחיץ הפך למסל השואה. מוכרת לזרות, למידת חוסר האמנטיזת שיכול לנהוג אדם בולט.
 עבריי, אשוחיץ, כעת, לאתר כתיבת עבודה זו, הוא לא רק שם של מלחמה השמות, הוא אינו רק מושג או מקום
 שמדברים עליו ביום השואה.
 אשוחיץ, הפך להיות תמונת זמנים של אנשים. עדינות וסיפורים של ניצולים.
 ביום השואה הקרוב, כשישמיע את הצמירה, אעמוד כבכל שנה דום, לזכור א מיליון הקורבנות שטרבחו בשואה.
 אך השנה יהיה יום זה שונה עבריי.
 הענה יהיו למיליוני היתודים שטרבחו בשואה, עמות, מנים וסיפורים אישיים שלהם, מאשוחיץ.

אלמוג מלול

יום השיחרור-אשוויץ-בִּירקנאו

לזכור ולא לשכוח... תמיד

אחי ליעד, היה חבר במשלחת לפולין השנה
תמונות מהמסע לפולין - אורט מוצקין - תשס"ה

לזכור ולא לשכוח... תשס"ה

אחי ליעד, היה חבר במשלחת לפולין השנה
תמונות מהמסע לפולין - אורט מוצקין - תשס"ה

לזכור ולא לשכוח... **שואה**

שואה

מקורות

- האנציקלופדיה העברית
- האנציקלופדיה בריטניקה
- אתרי אינטרנט:
- <http://www1.yadvashem.org/education>
- <http://www.ynet.co.il>
- <http://www.knesset.gov.il/library/heb/docs/sif008.htm>